

3. Zaposlenost i zarade

Od ove godine Republički zavod za statistiku počinje da kvartalno prikuplja podatke u okviru Ankete o radnoj snazi (ARS). Anketa za prvi kvartal je rađena krajem januara i početkom februara kada je po pravilu izražen negativan efekat zimske sezone. Međutim, poređenjem indikatora tržišta rada iz Q1 i onih iz oktobra 2013. čini se da je uticaj sezone na tržište rada blag i da se situacija na tržištu rada ne pogoršava značajno. Najveći pad zaposlenosti beleži se u građevini, dok raste broj pomažućih članova domaćinstva koji spadaju u red neformalno zaposlenih. Nedavno usvojeni podsticaji Vlade za zapošljavanje novih lica doprineće i smanjenju rada u sivoj ekonomiji, samo ako podsticaji budu praćeni sveobuhvatnom i oštrom politikom kažnjavanja rada na crno. Ipak, u Okviru ocenjujemo da će efekat ovih mera na povećanje formalne zaposlenosti biti vrlo skroman. Na među-godišnjem nivou prosečna mesečna bruto zarada je realno niža za 2,2%. U okviru delatnosti, zarade su najviše porasle u sektoru informisanja i komunikacija što je bio slučaj i u poslednja tri kvartala. U odnosu na prethodni kvartal zarade najviše opadaju u obrazovanju, zdravstvu i socijalnoj zaštiti što je posledica uvođenja solidarnog poreza od 1. januara ove godine.

Zaposlenost

Od ove godine Anketa o radnoj snazi počinje da izlazi kvartalno

Anketa o radnoj snazi za Q1 2014. sprovedena je krajem januara i početkom februara. S obzirom da je anketa po prvi put rađena zimi nemoguće je izvršiti poređenje indikatora tržišta rada u odnosu na isti period prošle godine.

U prethodnom broju Kvartalnog monitora istakli smo da je moguće da je nivo zaposlenosti u oktobru 2013. (49,2%) adekvatno izmeren u okviru Ankete o radnoj snazi, ali je malo verovatno da je broj zaposlenih u periodu april-oktobar povećan za 140 hiljada (Tabela T3-1). Ovako velika poboljšanja na tržištu rada u krakom roku od samo dva kvartala događaju se retko i to u situacijama kada se privredna aktivnost značajno oporavlja, što nije bio slučaj u Srbiji tokom 2013. Tako da u nastavku poredimo rezultate ARS iz Q1 i oktobra 2013. iako bi trebalo imati u vidu da je u Q1 uvek prisutan sezonski pad zaposlenosti. S tim u vezi, prethodnih godina ankete su upravo sprovedene u aprilu i oktobru kada je uticaj sezonskih faktora najmanji.

Iz Tabele T3-1 uočavamo da je u Q1 2014 bilo je 4.644.890 pojedinaca starosti između 15 i 64 godina (za 29,290 više u odnosu na oktobar 2013). Među ovim osobama:

- 2,805,513 je bilo ekonomski aktivno (za 65,887 manje u odnosu na oktobar 2013)
- 2,229,547 je bilo zaposleno (za 38,902 hiljade manje u odnosu na oktobar 2013)
- 613,787 je bilo nezaposleno (za 11,136 hiljada više u odnosu na oktobar 2013.)

Broj zaposlenih pojedinaca u prvom kvartalu je manji u odnosu na oktobar 2013. za skoro 40 hiljada, što nije iznenađujuće imajući u vidu slabost domaće ekonomije, ali i uobičajeni sezonski pad zaposlenosti u prvom kvartalu.

3. Zaposlenost i zarade

Tabela T3-1. Srbija: zaposlenost i nezaposlenost po Anketi o radnoj snazi¹⁾, 2008-2014

		Ukupan broj zaposlenih 15-64 god. ²⁾	Broj zaposlenih poljoprivrednika i pomažućih članova u poljoprivredi 15-64 ³⁾ god.	Stopa zaposlenosti 15-64 god.			Ukupan broj nezaposlenih 15-64 god.	Stopa nezaposlenosti 15-64 god.		
				Ukupno	Muškarci	Žene		Ukupno	Muškarci	Žene
		1	2	3			4	5		
2008	April	2.652.429	..	54,0	62,3	46,0	432.730	14,0	12,4	16,1
	Oktober	2.646.215	443.243	53,3	62,2	44,7	457.204	14,7	12,7	17,3
2009	April	2.486.734	437.957	50,8	58,7	43,3	486.858	16,4	15,0	18,1
	Oktober	2.450.643	411.303	50,0	57,4	42,7	516.990	17,4	16,1	19,1
2010	April	2.278.504	326.623	47,2	54,3	40,3	572.501	20,1	19,4	21,0
	Oktober	2.269.565	352.724	47,1	54,4	39,9	565.880	20,0	19,0	21,2
2011	April	2.191.392	340.528	45,5	52,2	38,8	649.155	22,9	22,7	23,1
	Oktober	2.141.920	329.378	45,3	52,5	37,9	690.782	24,4	23,5	25,6
2012	April	2.083.604	317.879	44,2	51,1	37,1	735.209	26,1	25,6	26,7
	Oktober	2.201.760	345.883	46,4	53,7	39,1	661.698	23,1	22,1	24,5
2013	April	2.127.649	315.109	45,8	53,6	38,1	707.440	25,0	23,1	27,3
	Oktober	2.268.750	349.742	49,2	56,2	42,1	602.651	21,0	20,2	22,0
2014	Q1	2.229.063		48,0	55,1	41,0	613.787	21,6	21,0	22,3

Izvor: Anкета o radnoj snazi (ARS), RZS.

Napomene:

1) Anкета o radnoj snazi se od 2008. sprovodi dva puta godišnje - u oktobru i u aprilu.

2) Lica između 15 i 64 godina se smatraju licima radnog uzrasta.

3) U ARS za oktobar 2008. postoji i klasifikacija 15-64 za broj zaposlenih u poljoprivredi i pomažućih članova, i on iznosi 443.243. Od sledećeg broja QM-a ćemo biti umogućnosti da objavljujemo i podatke za starosni kontigent 15-64 poljoprivrednika i pomažućih članova.

3) Do oktobra 2008. godini u ARS nije postojala klasifikacija 15-64 za broj zaposlenih u poljoprivredi i pomažućih članova domaćinstva, već samo 15+.

Najveći pad zaposlenosti odigrao se u građevinarstvu

Iz Tabele T3-2 vidimo da je od oktobra do februara 2014. (kada je sprovedena Anкета koja se odnosi na prvi kvartal ove godine) zaposlenost najviše opala u građevinarstvu i to za 24%. Pad zaposlenosti u građevinarstvu je velikim delom posledica sezonskih faktora, ali i vrlo snažnih recesivnih tendencija u ovoj delatnosti. Najveći rast zaposlenosti je ostvaren kod pomažućih članova domaćinstva, koji spadaju u red neformalno zaposlenih i to za 25%. Prema procenama u ARS broj pomažućih članova domaćinstva je povećan u poslednjih godinu dana za čak 175%, što verovatno jednim delom odražava rast sive ekonomije, dok se drugim delom radi o metodološkim promenama, a možda i greškama merenja. Tabela T3-2.

Tabela T3-2. Zaposleni po delatnostima, ARS

	Oktobar 2012	April 2013	Oktober 2013	Okt 2013/ Okt 2012, indeks	Q1 2014	Q1 2014/ Apr 2013, indeks	Q1 2014/ Okt 2013
UKUPNO	2.299.038	2.227.432	2.394.004	104,1	2.342.966	105,2	97,9
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	494.700	461.819	522.084	105,5	469.196	101,6	89,9
Rudarstvo	25.092	21.173	23.065	91,9	27.230	128,6	118,1
Preradivačka industrija	394.992	389.193	399.654	101,2	388.127	99,7	97,1
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	35.159	37.751	37.206	105,8	31.266	82,8	84,0
Snabdevanje vodom i upravljanje otpadnim vodama	35.203	30.436	36.866	104,7	37.139	122,0	100,7
Građevinarstvo	121.659	92.977	126.620	104,1	96.744	104,1	76,4
Trgovina na veliko i malo, popravka motornih vozila	307.136	305.132	288.606	94	300.020	98,3	104,0
Saobraćaj i skladištenje	125.748	137.980	130.882	104,1	141.317	102,4	108,0
Usluge smeštaja i ishrane	66.555	55.737	61.973	93,1	62.153	111,5	100,3
Informisanje i komunikacije	35.172	45.266	50.140	142,6	56.796	125,5	113,3
Finansijska delatnost i delatnost osiguranja	43.676	40.860	44.566	102	44.616	109,2	100,1
Poslovanje nekretninama	2.885	3.012	2.028	70,3	*		
Stručne, naučne i inovacione delatnosti	50.896	61.194	63.185	124,1	68.359	111,7	108,2
Administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	47.076	47.919	49.175	104,5	47.585	99,3	96,8
Državna uprava i obavezno socijalno osiguranje	125.469	129.761	132.950	106	135.750	104,6	102,1
Obrazovanje	146.867	142.490	156.867	106,8	149.005	104,6	95,0
Zdravstvena i socijalna zaštita	140.297	124.628	136.455	97,3	140.776	113,0	103,2
Umetnost, zabava i rekreacija	36.387	33.040	44.823	123,2	49.158	148,8	109,7
Ostale uslužne delatnosti	43.722	47.561	45.177	103,3	43.803	92,1	97,0
Delatnost domaćinstva kao poslodavca	20.377	18.632	41.003	201,2	51.280	275,2	125,1

Izvor: ARS. *mali broj pojava tako da nije moguće imati procenu

**Prema anketi
RAD formalna
nepoljoprivredna
zaposlenost nastavlja
da pada**

Formalna zaposlenost (izvan registrovanih poljoprivrednika, pripadnika vojske i policije) prema anketi RAD u martu 2014. je iznosila 1.697.511 i opala je u odnosu na septembar 2013. za 7 hiljada, a u odnosu mart prošle godine za 28 hiljada (Tabela T3-3). Ovo je zabrinjavajuća tendencija jer se radi o najkvalitetnijem segmentu zaposlenosti, gde su statistička merenja najpouzdanija¹.

Tabela T3-3. Srbija: broj registrovanih zaposlenih i nezaposlenih¹⁾, 2008-2014

		Ukupno zaposleni	Zaposleni kod pravnih lica	Zaposleni kod fizičkih lica			Ukupno broj zaposlenih radnika	Broj nezaposlenih (NSZ)
				Ukupno	Privatni preduzetnici	Zaposleni kod njih		
		1 (=2+3)	2	3 (=4+5)	4	5	6 (=2+5)	7
u hiljadama								
2008	Mart	2.006	1.432	574	245	329	1.761	795
	Septembar	1.993	1.425	568	245	323	1.748	726
2009	Mart	1.911	1.411	500	210	290	1.701	758
	Septembar	1.868	1.383	485	211	274	1.657	737
2010	Mart	1.817	1.362	455	199	257	1.618	778
	Septembar	1.775	1.348	427	183	244	1.592	721
2011	Mart	1.755	1.349	405	204	201	1.550	774
	Septembar	1.738	1.337	401	203	198	1.535	743
2012	Mart	1.730	1.339	391	203	188	1.527	783
	Septembar	1.724	1.343	381	213	168	1.511	751
2013	Mart	1.725	1.347	378	213	165	1.512	776
	Septembar	1.705	1.329	376	230	146	1.475	759
2014	Mart	1.697	1.321	376	230	146	1.467	791

Izvor: RZS - Polugodišnji izveštaj o zaposlenima i zaradama zaposlenih RAD-1/P; Anкета za dopunu polugodišnjeg izveštaja RAD-1; Nacionalna služba za zapošljavanje (NSZ).

Napomena: Korigovani su podaci od septembra 2013. prema konačnim podacima za septembar 2013. Pojedinačni podaci o broju privatnih preduzetnika i broju zaposlenih za 2013. igodinu su preuzeti iz Mesečnog statističkog biltena 2/2014, Republičkog zavoda za statistiku a za mart 2014. su procena u odnosu na kretanja iz prethodnog perioda.

Fusnote:

1) Kada se govori o registrovanom broju zaposlenih, misli se na formalnu ekonomiju tj. na zaposlena lica koja imaju formalno-pravni ugovor o zaposlenju i na čije se prihode plaćaju porezi i doprinosi (ne smatraju se zaposlenima lica koja rade na osnovu udgovora o delu ili ugovora o privremenim i povremenim poslovima).

2) Kada se govori o registrovanom broju nezaposlenih, misli se na lica koja se prijavljuju na evidenciju Nacionalne službe za zapošljavanje (NSZ). NSZ je u septembru 2004. prešla sa praćenja broja lica koja traže posao na praćenje broja nezaposlenih lica, usled čega nemamo seriju za period pre septembra 2004. (kolona 7).

3) Podaci ne obuhvataju zaposlene u Ministarstvu odbrane i Ministarstvu unutrašnjih poslova

**Stopa nezaposlenosti
porasla za 0.6 a stopa
neaktivnosti za 0.8
procentnih poena**

Iako je, kako smo istakli na početku, teško porediti oktobarsku i anketu rađenu zimi, uočavamo da je povećan je broj nezaposlenih radnog uzrasta i to za 11 hiljada i trenutno stopa nezaposlenosti iznosi 21,6%. Uvećan je i broj neaktivnih pojedinaca, odnosno osoba koje su bez posla i koje ne traže aktivno posao, tako da stopa neaktivnosti trenutno iznosi 38,6% (Tabela T3-1)

**Porastao broj
nezaposlenih na
evidenciji Nacionalne
službe za zapošljavanje**

Broj nezaposlenih na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje iznosi 791.000 i porastao je u odnosu na mart prošle godine za 14 hiljada (Tabela T3-3).

**Neformalna
zaposlenost
porasla na 20,5%**

Stopa neformalne zaposlenosti, izražena kao udeo broja neformalno zaposlenih u ukupnom broju zaposlenih, veća je za 0.2 procentna poena u odnosu na oktobar 2013 i trenutno iznosi 20,5%. Anкета iz prvog kvartala ove godine procenjuje da u Srbiji ima oko 480.000 neformalno zaposlenih. Tu se ubrajaju zaposleni u neregistrovanoj firmi, kao i registrovanom preduzeću ali bez formalnog ugovora o radu, kao i neplaćeni pomažući članovi domaćinstva². Anкета iz ove godine po prvi put prikazuje strukturu neformalnih zaposlenih prema njihovom profesionalnom statusu što možemo videti u tabeli T3- 4. Najviše neformalno zaposlenih ima među samostalnim radnicima koji nemaju drugih zaposlenih, a potom slede pomažući članovi domaćinstva. Zbog malog broja pojava, nije objavljen broj samozaposlenih sa radnicima koji rade u neformalnoj ekonomiji.

1 U slučaju Srbije podaci o formalnoj zaposlenosti ne održavaju uvek adekvatno nivo ekonomske aktivnosti zbog prakse da poslodavci, uglavnom državna preduzeća, drže na platnom spisku radnike, koji nisu produktivno angažovani. Mada se formalna zaposlenosti, koja nije praćana radnim angažovanjem, postepeno smanjuje ona je i dalje prisutna naročito u preduzećim u restrukturiranju i u EPS-u (radnici sa Kosova i Metohije).

2 Pomažući članovi domaćinstva su lica koja su pomagala drugom članu porodice u vođenju porodičnog posla ili poljoprivrednog gazdinstva a da za to nisu bila plaćena u novcu.

Tabela T3-4. Formalno i neformalno zaposleni prema profesionalnom statusu

Formalno zaposleni		Neformalno zaposleni	
Zaposleni radnici	1,518,295	Zaposleni radnici	62,352
Samostalni sa zaposlenima	86,163	Samostalni sa zaposlenima	*
Samostalni bez zaposlenih	258,779	Samostalni bez zaposlenih	227,955
		Pomažući članovi domaćinstva	187,056

Izvor: ARS, Q1 2014. *mali broj pojava tako da ocena nije publikovana

Ovakvu strukturu neformalno zaposlenih bi trebalo imati u vidu prilikom planiranja reforme koja bi trebalo da ima za cilj smanjenje broja radnika koji rade u sivoj zoni i njihovo prevođenje u legalne tokove. Prema našem mišljenju, nedavno usvojena mera za podsticanje zapošljavanja novih lica ima upravo taj cilj, a u Okviru iznosimo detalje usvojenih rešenja.

Okvir br. 1 Podsticaji za zapošljavanje novih lica

Sredinom maja Vlada Republike Srbije je usvojila olakšice za zapošljavanje novih lica. Naime, poslodavac - pravno lice, odnosno preduzetnik koji zaposli novo lice imaće pravo na povraćaj dela plaćenog poreza na zaradu i dela plaćenih doprinosa za obavezno socijalno osiguranje, na teret zaposlenog i na teret poslodavca. Podsticaji će biti u primeni od jula ove godine su ograničeni da traju do juna 2016.

Poslodavac će imati pravo na povraćaj plaćenih poreza i doprinosa, i to:

- 65% ako je zasnovao radni odnos sa najmanje jednim, a najviše sa devet novozaposlenih lica;
- 70% ako je zasnovao radni odnos sa najmanje 10, a najviše sa 99 novozaposlenih lica;
- 75% ako je zasnovao radni odnos sa najmanje 100 novozaposlenih lica.

Pod novozaposlenim licem smatraće se pojedinac koji je bio prijavljen kod Nacionalne službe za zapošljavanje kao nezaposlen bez prekida najmanje šest meseci. Takođe, u ovu kategoriju spadaju i osobe koje su bile pripravnici najmanje tri meseca, i za to vreme nisu ostvarivali bilo koju vrstu prihoda po osnovu radnog angažovanja.

Da bi se sprečile eventualne zloupotrebe, propisano je i da se novozaposleni ne može da bude pojedinac koji je ranije bio zaposlen kod poslodavca koji je povezano lice sa poslodavcem kod koga sada zasniva radni odnos. Olakšicu može da koristi i poslodavac koji započne obavljanje delatnosti posle 31. marta 2014. godine, ali mora da ispuni ranije navedene uslove koji se odnose na novozaposlene radnike.

Uvođenjem ovih, ukidaju se neke ranije date olakšice a one se pre svega odnose na novozaposlene radnike mlađe od 30 i starije od 45 godina za koje je poslodavac imao oslobađanje u vidu poreza na zarade.

Iako je osnovni cilj ove mere da podstakne novo zapošljavanje, Vlada je u nekoliko navrata isticala da očekuje da na ovaj način podstakne poslodavce koji svojim zaposlenima do sada nisu nudili ugovor o radu i uplaćivali poreze i doprinose, da ih sada legalizuju. Podaci iz ARSa pokazuju da bi za skoro 60% neformalno zaposlenih ova mera mogla da bude relevantna s obzirom da ove osobe ili rade kod poslodavca ili su samozaposlene a bez ugovora o radu, tako da nemaju plaćene poreze i doprinose. Naravno, trebalo bi uzeti u obzir zaposlene koji imaju ugovor o radu ali ne i plaćene poreze i doprinose. Krstić (2012)¹ koristi ovu proširenu definiciju i dobija stope neformalne zaposlenosti koje su i za 5 procentnih poena veće od onih koje se dobijaju na osnovu ARSa.

Najnovije istraživanje Fondacije za razvoj ekonomske nauke² pokazalo je da su visoki porezi, među faktorima koji doprinose sivoj ekonomiji a prema stavovima preduzetnika koji su ispitivani, veoma visoko rangirani. Prosečna stopa sive ekonomije u domenu dohodaka (odnos neprijavljenih i ukupnih stvarnih dohodaka od rada) na osnovu ankete koja je sprovedena među preduzećima i preduzetnicima za potrebe ovog istraživanja iznosi 26,2%. U proseku je znatno veća kod preduzetnika,

¹ Krstić, G. (2012). "Labour Force Flows and Informal Economy in Serbia", International Conference From Global Crisis to Economic Growth. Which Way to Take?, The Faculty of Economics, University of Belgrade, September 2012

² Siva ekonomija u Srbiji: novi nalazi i preporuke za reforme. Mart 2013. Projekat je finansijski podržao USAID.

tj. zarada isplaćenih od strane preduzetnika, nego kod preduzeća. Posmatrano po delatnostima, siva ekonomija u domenu zarada zaposlenih najizraženija je u sektoru građevinarstva, ugostiteljstva i saobraćaja, znatno niža u sektoru proizvodnje, a najmanja kod preduzeća koja se bave trgovinom.

Međutim, trebalo bi imati u vidu da je isplata zarada zaposlenima u gotovini najzastupljenija kod mikro preduzeća (do 10 zaposlenih) i preduzetničkih radnji, a da sa njihovim rastom stopa sive ekonomije u domenu zarada opada. S obzirom da je kapacitet mikropreduzeća da uvećaju broj zaposlenih (pa i da prijave do tada neprijavljene radnike), imajući u vidu njihov promet i prihode, vrlo mali, ostaje pitanje koliko će usvojene mere zaista biti u stanju da doprinesu povećanju zaposlenosti kao i uvećanju poreskih prihoda države po odnosu poreza na zarade i doprinosa.

Dotadno, trebalo bi imati u vidu neto efekte promena s obzirom da su stare olakšice, koje su bile namenjene radnicima mlađim od 30 i starijim od 45 godina, ukinute. Najzad, postavlja se pitanje zašto bi neko ko do sada nije plaćao poreze i doprinose to od sada radio, kada država u svakom smislu toleriše sivu ekonomiju. Ukoliko se privredni ambijent suštinski ne promeni mere poput ovih podsticaja same po sebi ne mogu da dovedu do značajnog i trajnog smanjenja sive ekonomije. Osim unapređenja privrednog ambijenta, za suzbijanje sive ekonomije, presudno je da se poveća verovatnoća otkrivanja rada na crno, kao i da se neselektivno primenjuju oštre sankcije prema poslodavcima koji zapošljavaju radnike na crno.

Zarade

*Prosečna mesečna
bruto zarada realno
niža za 2,2 % u
odnosu na isti kvartal
prethodne godine*

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, na međugodišnjem nivou prosečna mesečna bruto zarada u Q1 je nominalno viša za 0,5%, a realno manja za 2,2%. (Tabela T3-5). Prosečna mesečna neto zarada u prvom kvartalu 2014. iznosila je 41 hiljada dinara ili 360 evra. Smanjenje realnih zarada održava dominirajuće negativne tendencije u većem delu privrede, kao u tržištu rada, ali u rastući udeo sive ekonomije, koji je naročito prisutan u segmentu malih preduzeća i preduzetnika.

Tabela T3-5. Srbija: prosečne mesečne zarade i međugodišnji indeksi, 2012-2014

	Prosečna mesečna zarada (RZS) ¹⁾				Međugodišnji indeksi prosečne mesečne bruto zarade (RZS) ²⁾	
	Ukupni troškovi rada ³⁾ , u din.	Neto, u din.	Ukupni troškovi rada, u evrima	Neto, u evrima	Nominalni	Realni
2012						
Q1	63.846	39.068	591	362	111,0	106,0
Q2	68.140	41.664	600	367	109,6	105,3
Q3	67.457	41.187	577	352	106,4	98,4
Q4	71.452	43.625	630	384	108,7	96,8
Decembar	76.830	46.923	677	413	106,6	95,1
2013						
Q1	67.704	41.419	606	371	106,0	94,6
Q2	72.143	44.248	644	395	105,9	95,9
Q3	71.469	43.939	626	385	105,9	99,1
Q4	75.089	46.185	648	399	105,1	103,0
2014						
Q1	68.015	41.825	588	361	100,5	97,8

Izvor: RZS.

Napomene:

1) Podaci za 2008. godinu su korigovani podaci na osnovu proširenog obuhvata uzorka za računanje prosečne zarade, u koji ulaze i plate zaposlenih kod preduzetnika.

2) Međugodišnji indeksi prosečne mesečne bruto zarade za 2008. godinu su obračunati iz prosečnih zarada za 2007. i 2008. na osnovu starog uzorka koji ne uključuje zaposlene kod preduzetnika. Međutim, ovi indeksi jesu uporedivi sa indeksima za 2009. godinu, s obzirom na činjenicu da je pri proširenju uzorka dinamika rasta zarada zadržana, a samo su njihove nominalne vrednosti umanjene za oko 12%.

3) Ukupni troškovi rada predstavljaju ukupno opterećenje poslodavca po radniku, uključujući sve poreze i doprinose, i iznose oko 164,5% neto zarade. Indeksi rasta bruto zarada i ukupnih troškova rada su jednaki jer su ukupni troškovi rada su veći od bruto zarade za fiksnih 17,9%.

3. Zaposlenost i zarade

Na međugodišnjem nivou najveći rast zarada u sektoru informisanja i komunikacija

Međugodišnji indeks neto zarada pokazuje da su zarade ostvarene u Q1 2014. u odnosu na isti period prošle godine porasle u svega šest od devetnaest sektora. Najveći rast beleže sektor informisanja i komunikacija (24,7%) a to je bio slučaj i u poslednja tri kvartala. Nakon toga, po veličini, sledi rast zarada u sektoru usluga smeštaja i ishrane od 6%, što se najverovatnije može objasniti zimskom turističkom sezonom. U istom iznosu su porasle zarade i u sektoru snabdevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija. Najveći pad zarada, u iznosu od 15% beleže administrativne i pomoćne uslužne delatnosti³ (Tabela T3-6)

U odnosu na prethodni kvartal najveći pad zarada u oblasti zdravstvene i socijalne zaštite i obrazovanja

Tabela T3-6. Međugodišnji indeks nominalnih neto zarada

	Informisanje i komunikacije	Snabdevanje el.energijom	Admin. i pomoćne uslužne delatnosti
2013,Q1	107,5	96,9	106,1
2013,Q2	105,9	107,1	94,5
2013,Q3	122,6	112,5	94,6
2013,Q4	115,1	103,7	106,8
2014,Q1	124,7	106,3	85,3

Izvor: obračun QM

mača i prevodioca, veterinarskih ustanova ali i istraživanje i eksperimentalni razvoj u društvenim i prirodnim naukama. U poslednju kategoriju spadaju instituti koje su pod nadležnošću Ministarstva nauke i finansiraju se iz budžeta pa shodno tome i podležu solidarnom porezu. Iako je i kod njih bez sumnje došlo do pada neto zarada u Q1 2014 u odnosu na prethodni kvartal, to nije moguće uočiti s s obzirom na raznolikost subjekata koji spadaju u ovu kategoriju.

T3-7. Realne desezonirane neto zarade

	Rudarstvo	Obrazovanje	Zdravstvo i socijalna zaštita
2013,Q2	99,7	101,8	103,3
2013,Q3	100,5	99,9	99,6
2013,Q4	98,9	99,7	100,6
2014,Q1	102,5	98,0	96,8

Izvor: QM

Posmatrano po delatnostima, kao što se vidi iz Tabele T3-7, u Q4 2013. u odnosu na prethodni kvartal, neto zarade su porasle u osam od devetnaest sektora. Najveći rast u iznosu od 2,5% ostvaren je u rudarstvu, stručnim, naučnim i tehničkim delatnostima i uslužnim delatnostima. Trebalo bi imati u vidu da sektor stručnih, naučnih i tehničkih delatnosti obuhvata pravne i računovodstvene poslove, konsultantske aktivnosti, delatnost reklamnih agencija, fotografskih radnji, sudskih tu-

U drugim sektorima rast neto zarada se kretao u intervalu od 0, do 1,5%. Najveći pad zarada, od 3,2 %, u Q1 2014 u odnosu na prethodni kvartal se odigrao u zdravstvenoj i socijalnoj zaštiti što je posledica primene solidarnog poreza od 1. januara 2014. U istom iznosu su opale zarade i u finansijskoj i delatnosti osiguranja. U sektoru obrazovanja neto zarade su opale 2% u odnosu na prethodni kvartal, što se takođe može objasniti primenom solidarnog poreza.

³ Ovaj sektor nije povezan sa javnom administracijom već obuhvata delatnosti iznajmljivanja i lizinga, agencija za zapošljavanje, delatnost privatnog obezbeđenja i sl.